TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20678
Tarih : 20.10.2026

10/4760

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2023 yılında yapılan EYT düzenlemesi sonrasında ortaya çıkan emeklilik sistemindeki eşitsizliklerinin giderilmesi, eşit ve adil bir kademeli emeklilik sisteminin oluşturulması ve emekli yoksulluğunun araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Sezai Temelli
DEM Parti Grup Başkanvekili
Muş Milletvekili

Gülüstan Kılıç Koçyiğit
DEM Parti Grup Başkanvekili
Kars Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de emeklilik sistemi, çalışma yaşamı boyunca prim ödeyen milyonlarca emekçi açısından giderek büyüyen bir adaletsizlik alanına dönüşmüştür. 4447 sayılı Kanun'la 1999 yılında, 5510 sayılı Kanun'la 2008 yılında yapılan değişiklikler emeklilik koşullarını ağırlaştırmış; 2023 yılında çıkarılan EYT düzenlemesi ise 8 Eylül 1999 öncesinde sigortalı olanlara yaş koşulu olmaksızın emeklilik yolunu açarken bu tarihten sonra sigortalı olan milyonlarca çalışanı kapsam dışında bırakmıştır. Böylece sigorta başlangıç tarihi yalnızca bir gün farklı olan çalışanlar arasında dahi prim günleri ve çalışma süreleri benzer olsa da yıllara varan emeklilik farkları ortaya çıkmıştır.

EYT düzenlemesiyle bazı çalışanların emeklilik hakkına kavuşması önemli bir kazanımdır. Ancak aynı kazanımın hemen sonrasındaki tarihlerde, hatta bir gün sonra dahi sigortalı olanlara tanınmaması, sosyal güvenlik sisteminde yeni eşitsizlikler yaratmıştır. Aynı işyerinde, benzer koşullarda çalışan ve yıllarca prim ödeyen yurttaşların yalnızca sigorta başlangıç tarihleri nedeniyle farklı emeklilik rejimlerine tabi tutulması; eşitlik, hakkaniyet ve hukuk ilkeleriyle uyuşmamaktadır.

Anayasa Mahkemesinin E.1999/42, K.2001/41 sayılı kararında, 4447 sayılı Kanun'la getirilen emeklilik düzenlemeleri ve geçiş hükümleri incelenmiş; bazı hükümlerin iptaline karar verilmiştir. Karar, sosyal güvenlik alanındaki düzenlemelerin anayasal denetiminin önemini göstermektedir. Her ne kadar bu karar bugünkü EYT düzenlemesine ilişkin doğrudan bir hüküm içermese de geçiş hükümlerinin adil, öngörülebilir ve anayasal ilkelerle uyumlu biçimde oluşturulması gerekliliği güncelliğini korumaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumunun Ağustos 2026 verilerine göre istihdam edilenlerin sayısı 32 milyon 507 bin, istihdam oranı yüzde 48,4, işgücüne katılma oranı yüzde 52,5 olarak gerçekleşmiştir. Atıl işgücü oranının yüzde 31'e ulaşması da çalışma yaşamındaki sorunların yalnızca işsizlik oranıyla açıklanamayacağını ortaya koymaktadır. Bu koşullarda, emeklilik hakkına erişimin uzun yıllar ertelenmesi; güvencesiz çalışmayı, kayıt dışı istihdam riskini ve çalışanların gelecek kaygısını artırabilecek yapısal bir sorun olarak ele alınmalıdır.

Öte yandan, düşük emekli aylıkları nedeniyle çok sayıda emekli geçimini sağlayabilmek için çalışmayı sürdürmek zorunda kalmaktadır. 65 yaş üzeri emeklilerin çalıştıkları inşaatlarda, fabrikalarda, atölyelerde iş cinayetleri sonucu yaşamanı yitirmesi emekli yoksulluğu sorununun çözülmediğini aksine derinleşerek devam ettiğini göstermeye devam etmektedir.

Emeklilikte insanca yaşam koşullarının sağlanamaması, sosyal güvenlik hakkının yalnızca emekli olabilmekten ibaret olmadığını göstermektedir. Kadınların ücretsiz bakım emeği, işsizlik dönemleri, engellilik, hastalık, askerlik, doğum ve yurt dışı çalışma süreleri de emekliliğe erişim politikalarında dikkate alınmalıdır.

Kamuoyunun ciddi ve öncellikli taleplerinden biri olan kademeli emeklilik yıllardır Türkiye Büyük Millet Meclisinde gündemde kalmaya devam etmektedir. Ağustos 2026'da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Ahmet Aydın ile Emeklilikte Adalet Derneği temsilcileri arasında yapılan görüşmede de 1999 sonrası sigortalıların sorunları ve kademeli emeklilik talebi gündeme gelmiştir. Bu görüşme, talebin yetkili kurumlara resmi olarak iletilmesine ve toplumda kademeli emeklilik umutlarını ve beklentilerini yükselmesine vesile olmuştur.

DEM Parti olarak sosyal güvenliği bir ayrıcalık değil, temel bir toplumsal hak olarak görüyoruz. Sigorta başlangıç tarihine göre yaş ve prim koşullarının aşamalı biçimde belirlendiği; ödenen primleri, çalışma sürelerini ve farklı yaşam koşullarını dikkate alan; ekonomik sürdürülebilirliği ve sosyal adaleti birlikte gözeten bir kademeli emeklilik sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Emekli aylıkları da insanca yaşam koşullarını sağlayacak düzeye yükseltilmelidir.

Bu çerçevede, EYT sonrasında oluşan emeklilik eşitsizliklerinin, mevcut emeklilik koşullarının, emekli yoksulluğunun ve kayıt dışı istihdamla ilişkili sonuçların bütünlüklü biçimde incelenmesi; ilgili kurumların, sendikaların, meslek örgütlerinin ve emekli derneklerinin görüşlerinin alınması; adil ve uygulanabilir bir kademeli emeklilik modeli geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını saygılarımızla arz ve teklif ederiz.